Bat. Gen.
VI
425

REGLEMENT OP DE EXERCITIËN DER BERG-ARTILLERIE.

GELEIDERSCHOOL.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI 425

REGLEMENT

OP DE

EXERCITIEN

DER

BERG-ARTILLERIE.

GELEIDERSCHOOL.

BATAVIA
LANDSDRUKKERIJ
1914.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 1-07-2010
Nomor Induk : 1312/DKI-Museum/2010
BIB - ID : 8607860
ITEM - ID : 21218015
Asal : Museum Pusat

INHOUD.

BLZ.

ALGEMEENE BEPALINGEN 1

OEFENINGEN MET ONOPGETUIGDE OF OPGETUIGDE P^{n} 8

Uitrukken, indeeling en opstelling 8

Afmarsch voor de oefening 8

Hulpen 9

Bewegingen in linie 9

Richten 9

Aftellen 10

In linie marcheeren 11

Halt houden 11

Achterwaarts gaan 11

Wendingen 12

Afmarsch 13

Bewegingen in colonne 13

In colonne marcheeren 13

Halt houden 14

Achterwaarts gaan 14

Wendingen 15

Van strekking veranderen .. 15

Opmarcheeren tot tweeën 16

Afmarcheeren met eenen 16

OEFENINGEN MET AANGESPANNEN STUKKEN EN MET GEDRAGEN MATERIEEL 17

Bepalingen 17

BLZ.

Uitrukken, opstellen op de verzamelplaats en afmarcheeren naar de stukken 18
Gereedschappen nemen en aanspannen..... 21
Bewegingen in linie 32
In beweging stellen 32
Teruggaan 33
Halt houden 33
Wendingen 34
a. De geheele wending 34
b. De halve wending 34
c. De keertwending 34
Afmarsch 35
Bewegingen in colonne 35
In beweging stellen, teruggaan, halt houden en wendingen 35
Van strekking veranderen .. 35
De richting 36
Opstelling bij thuiskomst na de oefening .. 37
Afspannen en gereedschappen bergen 38
Afmarsch der bespanningen en inrukken 39
TERREINOEFENINGEN 39
Algemeen 39
Algemeene wenken voor het geleiden der Pn. in het terrein 41
Het marcheeren aangespannen 44
Het marcheeren opgeladen 51
AANHANGSEL 55

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

ALGEMEENE BEPALINGEN.

§ 1. De beoefening van de geleiderschool heeft ten doel:

a. De onafgerichte Gel^{s}. te oefenen in de uitvoering der C^{os}. op het exercitieveld.

b. De onafgerichte Gel^{s}. bekend te maken met de beginselen van het marcheeren onder alle omstandigheden.

N. B. Een recruut gaat niet tot de klasse der geoefenden over, voor hij het onder *a* en *b* genoemde grondig kent.

c. De Gel^{s}. verder te oefenen in het geleiden der P^{n}. onder alle omstandigheden.

d. De P^{n}. te gewennen, om hunne Gel^{s}. overal met vertrouwen te volgen.

§ 2. De onder *c* en *d* van § 1 genoemde oefeningen hebben uitsluitend in het terrein plaats; voor die onder *b* zal zoo noodig in de nabijheid van het exercitieterrein een hindernisbaan aangelegd worden.

§ 3. De oefeningen worden gehouden:

a. Met opgetuigde of onopgetuigde P^{n}.

b. Met getrokken stukken, waarbij de P^{n}. met trektuig of draagtrektuig.

c. Afwisselend met getrokken stukken en met gedragen materieel.

Bij de oefeningen sub *b* en *c* kunnen ook M. D. Pⁿ. ingedeeld worden.

Oefeningen als onder *a*, *b* en *c* zullen plaats hebben naar gelang van gemaakte vorderingen en het doel, dat met de oefening beoogd wordt.

§ 4. Deze school wordt onderwezen door een luitenant of een onderofficier.

De onderwijzer is te paard.

§ 5. Bij oefeningen met onopgetuigde of opgetuigde Pⁿ. worden deze in afdeelingen van ten hoogste twaalf Pⁿ. vereenigd.

Iedere afdeeling wordt gecommandeerd door een onderwijzer, terwijl daarbij zooveel gegradueerden of geoefende stukrijders 1ᵉ klasse worden ingedeeld, als in verband met de geoefendheid der Gelˢ. en de sterkte der afdeeling noodig wordt geacht.

Bij deze oefeningen worden bij de afdeelingen kanonniers naar behoefte ingedeeld. Elke afdeeling voert twee ophoudreepen mede.

Bij oefeningen met getrokken en gedragen materieel worden ten hoogste twee stukken tot eene afdeeling onder een onderwijzer vereenigd.

Indien eene afdeeling uit twee stukken bestaat, wordt bij elk stuk ingedeeld een gegradueerde te paard als commandant, terwijl verder per stuk minstens twee bedieningsmanschappen worden ingedeeld voor het aan- en afspannen, het op- en afhaken der munitiekisten en het hanteeren der rem- en trektouwen.

Mindere geoefendheid der Gelˢ. en Pⁿ., de in het terrein te verwachten moeilijkheden en het op- en

afladen maken het indeelen van meer bedieningsmanschappen noodig.

§ 6. Wanneer de Pn. opgetuigd zijn is dit zonder bepakking.

Afzonderlijk zal gelast worden, of alle bedieningsgereedschappen door de manschappen en of al het materieel, dat volgens de voorschriften op de draagbokken moet worden vervoerd, meegenomen zal worden.

De verrichtingen der bedieningsmanschappen worden in dit reglement slechts vermeld voor zooveel dit in verband met het doel van het reglement gewenscht is.

Indien de oefening met stukken plaats heeft, stellen de bedieningsmanschappen zich voor de exercitie in het park op, overeenkomstig § 4 Kan. S.

Bij de oefening blijven zij zooveel mogelijk op de plaatsen, in de Kan. S. aangegeven.

§ 7. Het geleiden der Pn. kan op tweeërlei wijze plaats hebben.

Zoolang niets gecommandeerd is, dan wel het Co. „Geleiders naast de Pn." gedaan is, geschiedt dit als volgt:

Alle Gels. bevinden zich links van hunne Pn. en geleiden deze aan het gedeelte van de longe dat aan de trensophangringen verbonden is; hiertoe wordt dit gedeelte met de R. hand op een paar handbreedten van de kappen dubbel genomen en aangevat. Het midden van de longe wordt in de volle L. hand genomen en het overige gedeelte zoodanig met ruime slagen opgenomen en met de L. hand omvat, dat het gedeelte van de longe, dat aan

de eigenlijke trensringen verbonden is, en voor de dwangwerking dient, niet in gevoel komt.

Telkens wanneer bij de Pn. eenige verrichting plaats heeft als aanspannen, opladen, munitienemen enz., plaatst de geleider zich voor en met het front naar het P. en vat met de R. hand den L. en met de L. hand den R. trensophangring aan.

Opmerking. Indien een P. zich tracht los te rukken, zoo dat het door den Gel. niet meer kan worden gehouden op de bovenomschreven wijze van geleiden, of indien zulks door den St. C. of onderwijzer wordt gelast, zal van de dwangwerking van de trens gebruik worden gemaakt. Hiertoe vat de Gel. met de R. hand — zonder het daarin zich bevindend gedeelte van de longe los te laten — het longegedeelte aan, dat aan de eigenlijke trensringen verbonden is, zoodat ook dit in gevoel komt en de dwangwerking van zelf wordt opgewekt zoodra het P. sneller tracht te gaan dan zijn Gel.

De Gel. zal er daarbij voor zorgen, dat hij het midden der longe, dat hij in de volle L. hand houdt, niet los laat om in het uiterste geval nog de parten van de longe, die hij in de R. hand heeft, te kunnen loslaten, en met beide handen het midden vast te grijpen. De onderwijzer ziet streng toe, dat alleen bij noodzakelijkheid van de dwangwerking der trens wordt gebruik gemaakt.

Indien het Co. „Geleiders voor de Pn." gedaan is, — en dit zal bij oefening in het terrein en op den langen weg steeds gecommandeerd moeten worden, — dan wel gedurende den marsch gecommandeerd is: „Rust" bevinden de Gels. zich voor de Pn. en geleiden deze aan de longe, die zij verder naar verkiezing in de R. of L. hand vast houden,

doch zoodanig, dat het P. vrij volgen kan aan het longegedeelte, dat aan de trensophangringen verbonden is, en in geen geval het andere longegedeelte in gevoel kan komen.

Wanneer het P. tracht uit te breken, zal de Gel. het longegedeelte, dat voor de dwangwerking dient, aanvatten, zoodat alleen dat gedeelte in gevoel komt. Is dit niet mogelijk dan zal de Gel. met beide handen het midden der longe aanvatten (zie overigens § 53).

§ 7*a*. Indien de bespanning afzonderlijk, de D. T. Pⁿ. of de D. Pⁿ. moeten worden g e w e n d, geschiedt dit steeds l i n k s o m k e e r t.

§ 8. De Gelˢ. van de draagpaarden, voor welke het gebruik van de karwats door den B. C. noodig geoordeeld wordt, dragen deze, wanneer zij zich n a a s t de Pⁿ. bevinden, met greep en slag in de volle L. hand, de greep naar voren; de lis wordt om den pols van de L. hand gedaan, de schuifpassant aangeschoven.

Bevinden de Gelˢ. zich v o o r de Pⁿ. dan kan de karwats op overeenkomstige wijze naar verkiezing in de L. of R. hand genomen worden.

§ 9. De St. C. (een der bij eene afdeeling Pⁿ. ingedeelde gegradueerden) is verantwoordelijk voor de bij het stuk ingedeelde Pⁿ. (afdeeling) en rijdt o n d e r n o r m a l e o m s t a n d i g h e d e n 1 × vóór het voorste P.

Zijn er terreinmoeilijkheden te voorzien, dan gelast de onderwijzer hem tot op 30 × vooruit te gaan.

Ook zullen de St. Cⁿ. (de bij eene afdeeling Pⁿ.

ingedeelde gegradueerden) zich vooral bij oefeningen in het terrein, van tijd tot tijd langs hun onderhebbend gedeelte begeven, ten einde zich van het goede marcheeren te overtuigen; zij houden bij een eenigszins belangrijke hindernis, na deze zelf overschreden te hebben, halt tot alle Pn., die onder hun toezicht gesteld zijn, deze overwonnen hebben, ten einde hunne aanwijzingen te kunnen geven of c. q. kanonniers te commandeeren, om de Gels. behulpzaam te zijn.

§ 10. Bij het in beweging stellen moet er vooral op worden gelet, dat de bespanning geleidelijk en zonder rukken in de strengen wordt gezet, en dat de Pn. met bedaardheid aanmarcheeren.

§ 11. Bij het halt houden mogen de Pn. niet plotseling worden aangehouden; deze aanhouding moet zoo geleidelijk mogelijk plaats hebben.
De Gels. zorgen hierbij, dat de verloren afstanden herwonnen worden en dat het stuk (de afdeeling) vierkant staat.

§ 12. Het teruggaan geschiedt altijd met bedaardheid.

§ 13. Bij het marcheeren op de rechte lijn moet het volgende in acht worden genomen. De Gel. van de bespanning zorgt, dat zijn P. recht achter den St. C. marcheert. De overige Gels. laten de Pn. zoodanig achter het stuk volgen, dat het steeds vierkant blijft.
Bij een opgeladen stuk of eene afdeeling Pn. zor-

gen de Gels. evenzeer, dat het stuk of de afdeeling steeds vierkant blijft.

Het tempo van den stap moet zuiver worden bewaard.

§ 14. De wendingen worden onderscheiden in geheele, halve en keertwendingen, naar gelang een kwart, een achtste of een halve cirkelomtrek wordt doorloopen.

Als beginsel wordt aangenomen dat bij wendingen met aangespannen stuk het St. Cs. paard een boog beschrijft waarvan de straal 10 × bedraagt, en dat de overige Pn. hem volgen zonder hun plaats bij het stuk te verlaten.

Alleen wanneer de ruimte voor zulk een boog ontbreekt kunnen ook korte wendingen gemaakt worden.

Bij een opgeladen stuk (eene afdeeling Pn.) en bij het afzonderlijk wenden van Pn. bedraagt de straal van de wending 3 ×.

§ 15. Wanneer de beredenen moeten op- of afstijgen, geschiedt dit steeds zonder Co. Bij den afmarsch in de §§ 36 en 50 bedoeld, stijgen de beredenen op het W. Co. voor den afmarsch op.

Bij het afstijgen tot het doen van eenige verrichting geven zij hun paard na den trensteugel over het hoofd van het paard gebracht te hebben aan een der Gels. over.

Aanmerking.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De inhoud van dit reglement moet door de Adjudant-onderofficieren, de Opperwachtmeesters en de

Wachtmeesters grondig worden gekend, terwijl van de fouriers en de korporaals de kennis van de algemeene bepalingen (§§ 7 t/m 15) wordt geeischt; woordelijke kennis wordt niet verlangd.

OEFENINGEN MET ONOPGETUIGDE OF OPGETUIGDE Pn.

Uitrukken, indeeling en opstelling.

§ 16. Op het signaal of Co. Uitrukken brengen de Gels. hunne Pn. naar de verzamelplaats, en stellen deze daar overeenkomstig de daaromtrent gegeven bevelen op; zij plaatsen zich hierbij naast hunne Pn. Het voor de oefening in het terrein in te deelen kader te voet en de kanonniers stellen zich daar eveneens op, als bevolen is.

Vervolgens worden personeel en Pn. ingedeeld, waarbij er zooveel mogelijk naar gestreefd moet worden, om het kader in te deelen bij de Pn. waarbij het volgens de indeeling der batterij behoort.

Is van te voren eene indeeling bekend gesteld, dan zullen personeel en Pn. dienovereenkomstig, en op de wijze als bevolen is, opgesteld worden.

Afmarsch voor de oefening.

§ 17. Het geheel wordt door den oudste naar het oefeningsterrein geleid; officieren en kader bevinden zich hierbij aan het hoofd hunner afdeeling. Op het oefeningsterrein aangekomen, worden de verschillende afdeelingen onder de bevelen hunner onderwijzers gesteld.

Hulpen.

(Indien de Gels. zich naast hunne Pn. bevinden).

§ 18. Bij het aanmarcheeren richt de Gel. op het W. Co. het hoofd van zijn Pn. zoo noodig een weinig op, door met de R. hand eene opwaartsche beweging te maken.

Bij het halthouden en de wendingen kan de Gel. op het W. Co. zoonoodig door eene polsbeweging of het achterwaarts brengen van de R. hand de trens meer in gevoel nemen.

Zoowel bij het aanmarcheeren als bij het halthouden, en de wendingen, is het de Gel. die op het U. Co. de bewegingen geleidelijk uitvoert en door zijn R. hand zoo min mogelijk van stand te veranderen ten opzichte van het lichaam, het P. noopt de door hem uitgevoerde beweging te volgen.

Bij het achterwaarts gaan plaatst de Gel. zich op het W. Co. voor het hoofd van zijn P. en vat met de R. hand den L. en met de L. hand den R. trensophangring aan; op het U. Co. doet hij het dier met bedaardheid achterwaarts gaan door het geleidelijk en zooveel noodig aanbrengen van een gelijken druk op beide trensringen daarbij zorgende, dat het P. het hoofd niet omhoog brengt.

Bewegingen in linie.

Richten.

§ 19. Om zich te r i c h t e n moeten de Gels. hunne Pn. zooveel mogelijk vierkant en evenwijdig aan die hunner nevenlieden aan de zijde der richting

stellen, terwijl de Gels. onderling zich richten als in de soldatenschool is aangegeven. Nadat de onderwijzer zoo noodig den R. of L. vleugelman eenige passen vooruit heeft doen gaan is het
Co.

1. Rechts (Links) = Richten.
2. Staat.

Uitv.
1. Het geheele gelid begeeft zich ter hoogte van den vleugelman vooruit, en richt zich volgens de voorgeschreven beginselen.
2. De manschappen wenden het hoofd terug en zien recht voorwaarts.

Aftellen.

§ 20.
Co.

Telt u af = Met Tweeën.

Uitv.
De Gels. tellen van den R. naar den L. vleugel met tweeën af door opvolgend de woorden „een" en „twee" uit te spreken, daarbij hoofd en oogen naar rechts draaiende tot zij hun No. moeten afroepen.

Opmerking.

Indien eene afdeeling met eenen in colonne staat, heeft het aftellen op overeenkomstige wijze plaats.

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

In linie marcheeren.

§ 21. Een der vleugellieden is guide van het gelid. De onderwijzer wijst den guide het punt van richting aan. De guide draagt bij den frontmarsch zorg met zijn P. steeds in gelijkmatigen gang en in de aangegeven strekking te marcheeren. De overige Gels. volgen met inachtneming van de beginselen, die bij de richting zijn voorgeschreven. Is de tusschenruimte of de richting verloren gegaan, dan mogen deze slechts gaandeweg hersteld worden.
Cos.

1. Gelid voorwaarts = Marsch.
2. Richting = Rechts. (Links).

Uitv.
Allen begeven zich gelijktijdig voorwaarts en richten zich naar rechts (links) (§ 19).

Halt houden.

§ 22.
Co.

Gelid = Halt.

Uitv.
Allen houden gelijktijdig halt (§ 18).

Achterwaarts gaan.

§ 23.
Co.

Gelid achterwaarts = Marsch.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.
Allen gaan gelijktijdig achterwaarts (§ 18).

Opmerking.

In den aanvang kan men de Pn. ook één voor één achterwaarts doen gaan; na den Gel. te hebben gewaarschuwd, commandeert de onderwijzer dan:

Achterwaarts = Marsch.

Wendingen.

§ 24. Voor de geheele, halve en keertwendingen zijn de
Cos.

Met eenen rechts (links) = Marsch.
Met eenen halfrechts (halflinks) = Marsch.
Met eenen rechts (links) omkeert = Marsch.

Uitv.
Op het U. Co. voeren allen de beweging gelijktijdig uit (§ 18).
Voor de uitvoering van de geheele en de keertwendingen is het noodig, dat de Pn. zich in colonne of in linie bevinden.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

AFMARSCH.

§ 25.
Co.

Met eenen (links met eenen) = MARSCH.

Uitv.
De R. (L.) vleugelman marcheert recht vooruit; de overige Gels. verrichten achtereenvolgens hetzelfde zoodra het kruis van het P. van hun R. (L.) nevenman gekomen is ter hoogte van het hoofd van hun eigen P.
Zij gaan dan 6 × rechtuit, maken voorts half rechts en marcheeren in die strekking voort, totdat zij door eene halve wending links in de colonne kunnen trekken.

Opmerking.

Voor den afmarsch zijwaarts bezigt de onderwijzer het
Co.

Met eenen rechts (links) = MARSCH. (§ 24).

Bewegingen in colonne.

IN COLONNE MARCHEEREN.

§ 26.
Co.

Colonne voorwaarts = MARSCH.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.
Alle Gel^{s}. stellen zich gelijktijdig in beweging (§ 18). De onderwijzer wijst den man aan het hoofd het punt van richting aan.

Halt houden.

§ 27.
C^{o}.

Colonne = Halt.

Uitv.
Alle Gel^{s}. houden gelijktijdig halt (§ 18).

Achterwaarts gaan.

§ 28.
C^{o}.

Colonne achterwaarts = Marsch.

Uitv.
Allen gaan gelijktijdig achterwaarts (§ 18).

Opmerking.

In den aanvang kan de onderwijzer de P^{n}. ook één voor één achterwaarts doen gaan; hiertoe wordt met den achtersten Gel. begonnen en geldt telkens het
C^{o}.

Achterwaarts = Marsch.

Wendingen.

§ 29. Voor de geheele, halve en keertwendingen zijn de
Cos.

Met eenen rechts (links) = Marsch.
Met eenen halfrechts (halflinks) = Marsch.
Met eenen rechts- (links-) omkeert = Marsch.

Uitv.
Op het U. Co. voeren allen de beweging gelijktijdig uit (§ 18).

Van strekking veranderen.

§ 30.
Co.

Hoofd der colonne	Rechts (Links) Half rechts (half links) Rechtsom (linksom) keert	= Marsch.

Uitv.
De Gel. (beide Gels.) aan het hoofd voert (voeren) naarmate van het Co. de geheele, halve of keertwending uit; de andere Gels. wenden achtereenvolgens op dezelfde plaats en volgen elkander weder in colonne.

Op den langen weg marcheerende wordt de grootte der gecommandeerde wending geregeld naar de richting van den te volgen weg.

Opmerking.

Bij het van strekking veranderen van eene colonne met tweeën beschrijven de Gels. aan de binnenzijde der wending een straal van 3 × en houden daarbij den gang zooveel in, dat zij met de naast hen marcheerende Gels., die den gewonen gang onderhouden, gericht blijven.

Opmarcheeren tot tweeën.

§ 31. De colonne met éénen marcheerende is het Co.

Marcheert tweeën = Marsch.

De Gel. aan het hoofd houdt halt. De oneven Gels. marcheeren door totdat zij tot op 1 × opgesloten zijn. De even Gels. maken opvolgend half links en begeven zich links van hunne voorgangers een oogenblik, vóór dat deze op hunne plaatsen aankomen.

Afmarcheeren met éénen.

§ 32. De colonne met tweeën marcheerende is het Co.

Met éénen = Marsch.

Uitv.

Op het U. C°. houdt de geheele colonne halt, met uitzondering van den R. Gel. van de aan het hoofd marcheerende afdeeling van tweeën; de tweede Gel. dier afdeeling gaat weer voorwaarts zoodra het kruis van het P. van N°. 1 ter hoogte komt van het hoofd van zijn P., marcheert alsdan halfrechts en begeeft zich daarna achter N°. 1.

Iedere afdeeling van tweeën handelt verder op overeenkomstige wijze.

OEFENINGEN MET AANGESPANNEN STUKKEN EN MET GEDRAGEN MATERIEEL.

Bepalingen.

§ 33. Hiertoe worden aanvankelijk twee aangespannen stukken met de niet aangespannen P^n^. twee aan twee daarachter vereenigd.

Bij meerdere geoefendheid zal het getal der stukken zoo mogelijk vermeerderd worden.

De oefeningen mogen nimmer in eene rijbaan worden gehouden.

§ 34. Wil men bij opgeladen materieel bewegingen uitvoeren met de P^n^. afzonderlijk, dan gelden daartoe de C^os^. als voor de oefeningen met onopgetuigde of opgetuigde P^n^.

§ 35. Wil men, wanneer de P^n^. één aan één achter de stukken volgen, ze twee aan twee doen mar-

cheeren en omgekeerd, dan gelden de Cos. van de §§ 31 en 32; de Uitv. heeft hierbij op overeenkomstige wijze plaats.

Uitrukken, opstellen op de verzamelplaats en afmarcheeren naar de stukken.

§ 36. Op het signaal of Co. „uitrukken" geleiden de St. Cn., de trompetters en de Gels. hunne Pn. naar de verzamelplaats en stellen zich daar op een gelid op; de trompetters op den rechtervleugel van het geheel, de St. Cn. op den rechtervleugel der bij hun stuk ingedeelde Pn., de Gels. naast de Pn. en de Pn. van rechts naar links in de volgorde 1e, 2e en 3e D. T. P. c. q. het T. P., en 1e en 2e M. D. P.

De oudste laat in colonne met éénen afmarcheeren (§ 25) en geleidt het geheel naar de plaats waar de stukken zijn opgesteld. (Kan. S. 4).

De colonne wordt achter langs de stukken geleid. De Pn. komen daarna op aanwijzing van haren St. C. door eene wending met éénen rechts (links) in linie en stellen zich met het midden op 12 × achter en front naar de stukken op, met dien verstande, dat de St. C. plaats neemt rechts van het 1e D. T. P. en het 2e M. D. P. links van het 1e M. D. P.

De bedieningsmanschappen worden opgesteld als in Kan. S. 4.

N. B. Zijn de stukken in de onmiddellijke nabijheid van den stal opgesteld, dan begeven de St. Cn. de trompetters en de Gels. zich uit den stal dadelijk naar de plaats als in de laatste alinea is aangegeven.

Op de draagbokken der ondervolgende Pn. worden vervoerd en bevestigd.

A. Bij de stukken.

a. het 1e D. T. P.

De paktasschen, ter weerszijden in de draaghaken gehangen en het riempje aan den bodem aan den ronden ring van den achterboom bevestigd. De lange draagboom, met de haken buiten- en de openingen van deze benedenwaarts gekeerd, ter linkerzijde van den kanonriem boven op het zijstuk, door middel van de riemen l. 0.40, welke door de bovenste gleuven in het zijstuk zijn gestoken; ter voorkoming van verschuiving wordt de draagboom zoo geplaatst, dat de achterste riem tusschen de draaghaken komt. De korte draagboom op overeenkomstige wijze ter rechterzijde; verschuiving wordt hierbij voorkomen door den voorsten riem in de sleuf van den draagboom te steken en hem daarna nog eenmaal om den draagboom te slaan.

b. het 2e D. T. P.

De voorspanstroppen, opgeschoten, ter weerszijden met de haken in de ringen.

c. het 3e D. T. P.

De raddragers, ter weerszijden in de draaghaken, bevestigd met de riemen l. 0.20.

Het pikhouweel ter linkerzijde tegen den draagbok met het blad naar boven en het huis van den

pik tegen den achterkant van den achterboom met de riemen l. 0.40, waarvan de voorste door de sleuf in den steel gaat, bevestigd. De ophoudreepen, zonder gestrekt te zijn ter weerszijden met de haken in den voorsten en het losse einde met een paar halve slagen aan den achtersten ring.

De poetslapzak, voor in den draagbok, dwars en met de opening naar beneden.

De kist voor algemeene behoeften, achter in den draagbok, dwars, en met de opening naar voren.

De handbijl, met het blad rechts, tegen den buitenkant van den achterboom, vóór den achtersten kanonriem, de snede (voorzien van een kap) rustende op het rechter draaiboutje, vastgezet met de riemen l. 0.25 en 0.35, waarvan de eerste door den sleuf in den steel gaat en de laatste om den hals van de bijl wordt geslagen.

De schop, ter rechterzijde met het blad naar achteren en den voorkant daarvan naar buiten gekeerd, op overeenkomstige wijze als het pikhouweel.

De wisscher, met den klos naar voren en den steel buiten tegen den kanonriem, boven op het rechter zijstuk door middel van de riemen l. 0.35, waarbij de achterste riem door de voorste sleuf in den steel wordt gestoken en beide riemen daaromheen worden geslagen.

De richtbaken, langs de buitenzijde van den wisscher, de punteinden in het kokertje tot richtbaken gestoken, de oogeinden aan den steel verbonden door een door de oogen der baken en de achterste sleuf van den wisschersteel gestoken bindriempje. De achterste riem ter bevestiging van den wisscher mag niet worden vastgemaakt, vóór dat de handbijl op het draaiboutje rust.

B. Bij de reserve affuit.

Als onder A., behoudens het volgende:

Aan den draagbok van het 1e D. T. P. worden geen paktasschen, daarentegen 2 raddragers met lunzen en riempjes bevestigd, terwijl de beide draagboomen instede van langs de buitenzijde langs de binnenzijde van den middelsten kanonriem komen.

d. de M. D. Pn.

De 2 munitiekisten, ter weerszijden in de draaghaken.

Bij Pn., die bokken, wordt ter voorkoming van uitwippen de dekensingel met het stooteinde van buiten naar binnen door den beugel met rol van de rechter kist gestoken, tot ongeveer 3 á 4 dM. van het gespeinde doorgetrokken, van binnen naar buiten door den beugel met rol van de andere kist gebracht en daarna zoo vastgegespt, dat hij even gespannen is. Hierbij moeten de kisten een weinig gelicht worden.

Gereedschappen nemen en aanspannen.

§ 37.

Co.

Neemt = Gereedschappen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Uitv.

De St. C. geeft zijn paard over aan den Gel. van het 1e D. T. P., neemt de slagdoptasch en geeft het richtlood aan No. 1; No. 1 ontvangt het richtlood

en neemt een rem- en trektouw; N°. 2 neemt de pijpjestasch, het aftrektouw en een rem- en trektouw; N°. 3 neemt de kardoestasch; N°. 1 bevestigt de paktasschen en de draagboomen, N°. 2 de voorspanstroppen, N°. 3 een raddrager, het pikhouweel, een ophoudreep en de handbijl en bergt den poetslapzak en de kist voor algemeene behoeften; N°. 4 bevestigt een raddrager, een ophoudreep, de schop en den wisscher met richbaken. Zoodra N°. 2 gereed is, hangen N°s. 2 en 6 rechts en N°s. 5 en 7 links gelijktijdig de kisten in de draaghaken, waarna z. n. de dekensingel wordt bevestigd.

Zoodra de gereedschappen zijn bevestigd, neemt de St. C. zijn paard van den Gel. van het 1^{e} D. T. P. over en wordt dit laatste tot op 9 × vóór het stuk geleid, het 2^{e} en 3^{e} D. T. P. naast elkander tot op 4 × midden achter het stuk — het 2^{e} rechts — en de M. D. P^{n}. — het 1^{e} rechts — (het M. D. P.) tot op 1 × achter (midden achter) het 2^{e} en 3^{e} D. T. P.

De St. C. en de bedieningsmanschappen nemen hunne plaatsen in als aangegeven in Kan. S. 8.

§ 37*a*.

C°.

Spant = Aan.

Uitv.

N°s. 1 en 2 plaatsen zich aan de raden; N°s. 5 en 6 lichten de lamoenboomen bij de draagschenen op.

Het stuk wordt naar de bespanning gebracht en de lamoenboomen in de ringen van den draagriem gestoken; N°s. 3 en 4 helpen z. n. aan de lamoen-

boomen en haken de strengen in; Nos. 1 en 2 zijn door het bewegen der raden bij het aanspannen behulpzaam.

Nos. 3 en 4 verplaatsen de broekstooten en Nos. 5 en 6 de borstriemstooten van uit de ringen van den draagbok naar de beugels van den draagriem, hierbij zorgende aan weerskanten de overeenkomstige gaten te bezigen en de schuifpassanten aan te schuiven.

Na het aanspannen stelt de geleider de bespanning in de strengen (1).

Het 2e en 3e D. T. P. sluiten op tot 4 × midden achter het stuk, de M. D. Pn. tot op 1 × achter de D. T. Pn.

De St. C. stijgt op en plaatst zich op 1 × voor het aangespannen stuk.

De bedieningsmanschappen hernemen hunne plaatsen (Kan. S. 8).

Op- en afladen.

a. Opladen.

§ 37*b*. Alvorens op te laden wordt op aanwijzing van den St. C. het stuk of de affuit z. n. afgespannen (49) en worden door de bediening broek- en borstriemstooten verplaatst naar de ringen van voor- en achterboom; bij de Pn., die moeten dragen, worden de singels aangehaald en de kanonriemen losgemaakt; bij het 2e D. T. P. (bij de reserveaffuit ook bij het eerste D. T. P.) worden de sjorlijnen zoo noodig losgemaakt; wanneer het kanon moet worden

(1) Bij de reserve-affuit worden de reserveraden aan de daarvoor bestemde raddragers gestoken.

opgeladen, neemt N°. 1 den langen en N°. 3 den korten draagboom.

De St. C. stijgt af. Na het opladen stijgt hij weder op.

A. Van een stuk.

C°.

Laadt op = KANON.

§ 37*c*. N°s. 1 en 4 nemen mondkap en kulasovertrek af en geven die aan den St. C. N°. 1 plaatst den langen draagboom onder het handvat van den kulas, na de haken van onderen naar boven daaromheen geslagen te hebben.

N°. 4 maakt het kulastouw los en bevestigt dit aan het handvat van het voorstuk. N°s. 1 en 4 maken front naar het 1e D. T. P. en vatten ieder een uiteinde van den langen draagboom met beide handen vast, de eene hand met den rug, de andere met de palm naar zich toegekeerd, en draaien den draagboom van zich af. N°. 3 schuift een wollen sok over den korten draagboom en steekt dien ter halve lengte in de ziel van het kanon en houdt, front makende naar het 1e D. T. P., het uiteinde met beide handen vast. N°s. 5 en 6 slaan de tapdekplaten achterover en bevestigen die weder na het lichten van het kanon. Zoodra N°. 3 ziet, dat het kanon tot lichten gereed is, zegt hij „Licht". Hierop lichten N°s. 1, 3 en 4 het kanon, brengen het naar het 1e D. T. P. en plaatsen het behoedzaam op den draagbok, zorgende dat het juist in de daarvoor bestemde uitsnijdingen komt te liggen en de tapborsten tegen den binnenkant van den achterboom aansluiten. N°. 1 bergt den langen draagboom. N°s.

1 en 4 gespen de kanonriemen vast, beginnende met den voorsten aan het handvat (1), en daarna den achtersten en middelsten, na beide eenmaal om het kanon te hebben geslagen en bevestigen mondkap en kulasovertrek. N°. 3 licht gedurende het vastgespen van den voorsten kanonriem het kanon zooveel als noodig is, bergt den wollen sok in den kop der affuit en den korten draagboom.

N°. 1 plaatst zich links en N°. 4 rechts en op 1 × ter zijde van het 1e D. T. P. ter hoogte van het midden van den draagbok. Het 2e D. T. P. wordt aangespannen, het kanondier tot op 4 × achter de affuit geplaatst en daar achter, met onderlingen afstand van 1 × het 3e D. T. P., het 1e M. D. P. en het 2e M. D. P., terwijl de St. C. en de N°s. 2, 3, 5 en 6 zich weder op hunne plaatsen bij de affuit begeven.

C°.

Laadt op = Affuit.

§ 37*d*. Het kanonpaard wordt geleid op 9 × vóór de affuit en het 2e D. T. P. op 7 × achter de affuit, het hoofd van deze afgekeerd. N°. 5 neemt de lamoenberrie uit en legt die terzijde; de St. C. neemt den draaibout uit en plaatst dien omgekeerd in het dwarshout; N°. 7 neemt het achterstuk van de affuit af, waartoe N°. 2 de spieën losmaakt, het

(1) Bij gemis van een voorsten kanonriem wordt het kanon van voren met de voorste sjorlijnen bevestigd, die dan, na door het handvat te zijn gestoken, om de voorste haken van den draagbok geslagen en strak aangehaald worden, waarna de losse einden met halve slagen aan de vaste worden bevestigd.

voorstuk aan het handvat licht en daarna strijkt; N°. 7 bevestigt de spieën en plaatst het achterstuk zoodanig midden op den draagbok van het 3e D. T. P., dat de achtereinden der bronzen rustpannen tegen den voorboom aansluiten, gespt den voorsten kanonriem om den sluitbout, waarbij de staart z. n. door N°. 3 een weinig wordt opgelicht, bevestigt vervolgens den achtersten kanonriem om den staart, — met een slag om een der zijwangen —, en daarna den middelsten kanonriem tusschen het handvat en de sluitnokken. N°. 2 draait, nadat het achterstuk is afgenomen, de stelschroef zoover op, dat het ondereinde ongeveer gelijk komt met den onderkant der zijwangen, zet het stelrad vast met den stelschroefriem, licht den kop der affuit en strijkt dien weder, nadat de raden zijn afgenomen. N°s. 5 en 6 nemen de raden af en leggen die met de lunzen en voorasschijven ter zijde; zij nemen vervolgens ieder een wollen sok uit den kop der affuit, schuiven die over de asarmen en vatten deze aan, front makende naar het 2e D. T. P. N°. 2 vat met beide handen den staart aan en zegt: „L i c h t", zoodra hij ziet, dat N°s. 5 en 6 gereed zijn. Hierop lichten N°s. 2, 5 en 6 het voorstuk, brengen het naar het 2e D. T. P. en plaatsen het behoedzaam op den draagbok, zorgende, dat de asarmen in de daarvoor bestemde uitholling komen te rusten. N°s. 5 en 6 bergen de wollen sokken in den kop der affuit en gespen de kanonriemen vast, beginnende met den voorsten aan de voorste vereenigingsplaat, vervolgens den achtersten aan den staart en den middelsten om de affuit, het gespeinde onder de stang van de stelschroef doorgaande. N°. 2 licht gedurende het vastgespen van den voorsten kanonriem den staart een weinig, neemt

de lamoenberrie en plaatst die, geholpen door N°s. 5 en 6, met de trekhaken benedenwaarts zoodanig op het voorstuk der affuit, dat het dwarshout steunt tegen den onderkant der nokken van de tapdekplaten. De N°s. 5 en 6 brengen ieder één der achterste sjorlijnen van binnen naar buiten met een slag om den boom, om het draaiboutje onder aan den achterboom en leggen daarna twee halve slagen op den draaghaak.

N°. 2 brengt elk der voorste sjorlijnen van buiten naar binnen om den trekhaak tusschen het ijzer van het zijbeslag en den boom, vervolgens tweemaal om den boom en den asarm, daarna van binnen naar buiten om den boom en bevestigt het losse eind met twee halve slagen om het vaste. Nadat het achterstuk is opgeladen steken N°s. 3 en 7 de raden met de storting buitenwaarts aan de assen van de raddragers, en sluiten de raden met de asschijven en de lunzen op. Het 2^e^ D. T. P. wordt linksomkeert gewend en geleid tot op 1 × achter het 1^e^ D. T. P., het 3^e^ D. T. P. en de M. D. P^n^. sluiten tot op 1 × op. De St. C. plaatst zich 1 × voor het 1^e^ D. T. P., N°s. 3, 5 en 7 plaatsen zich links, N°s. 2 en 6 rechts en op 1 × ter zijde van de P^n^. ter hoogte van het midden van de draagbokken. N°s. 2 en 3 bij het 2^e^ D. T. P., N°s. 5 en 6 bij het 3^e^ D. T. P. en N°s. 7 bij het 1^e^ M. D. P.

C^o^.

Opladen.

§ 37*e*. Het kanon en de affuit worden tegelijkertijd opgeladen zooals aangegeven in §§ 37*c* en 37*d* met dien verstande, dat de verrichtingen omschreven in het slot van § 37*c* vervallen.

B. Van de reserve-affuit.

§ 37*f*. Het opladen van de affuit geschiedt als onder A.; de reserve-raden worden z. n. afgenomen en ter zijde gelegd.

Het 1e D. T. P. wordt als volgt beladen:

De wateremmers worden, twee onder met de bodems naar elkander gekeerd, en één boven met het hengsel naar voren, liggende op den draagbok geplaatst. Daarna worden de voorste sjorlijnen, elk aan hare zijde, met een slag van boven naar beneden om het hengsel van den voorsten emmer gebracht, vervolgens op gelijke wijze om het hengsel van den bovensten emmer, boven dezen gekruist en van onder naar boven met een slag om het hengsel van den achtersten emmer gelegd, waarna de overschietende einden met een paar halve slagen aan de ringen van den achterboom worden bevestigd. Vervolgens worden de riemen l. 0.20 ter bevestiging van de raddragers losgemaakt en de reserveraden aangestoken en wordt de middelste kanonriem van binnen naar buiten om de bovenste velgen geslagen en zoo stevig mogelijk over de emmers vastgegespt, waarna evenbedoelde riemen l. 0.20 wederom worden bevestigd.

Daarna wordt de draaibout uit de reserve-lamoenberrie genomen en deze met het dwarshout naar voren en de trekhaken benedenwaarts, op de reserveraden geplaatst.

De lamoenberrie wordt van voren ter weerszijden aan de raden bevestigd door de riemen l. 0.90, die daartoe met een slag om een naar voren gekeerde speek en verder vóór het ijzer van het zijbeslag om den lamoenboom en om de velg van het rad worden gebracht. Ten slotte worden de boomen door de

achterste sjorlijnen ter weerszijden aan een achterwaarts gekeerde speek en aan de velg van het rad bevestigd, waarbij de sjorlijnen door de ringen van den achterboom worden gebracht om het voorover vallen van den lamoenberrie te beletten.

De twee fouragestrikken worden in een watereemmer geborgn en met een slag om het hengsel vastgemaakt. De draaibout wordt op den korten draagboom bevestigd met de zich ter rechterzijde van den draagbok bevindende riemen l. 0.40, door de voorste riem door de sleuf van den draaibout en de achterste om den draaibout te bevestigen.

b. Afladen.

A. Van een stuk.

C°.

Laadt af = Affuit.

§ 37*g*. Het 1e D. T. P. wordt 9 × vooruitgebracht en het 2e linksomkeert gewend. Nos. 3 en 7 nemen de raden af en leggen die met de lunzen en voorasschijven ter zijde.

Nos. 5 en 6 nemen de lamoenberrie af en leggen die ter zijde, maken de kanonriemen bij het 2e D. T. P. los, nemen twee wollen sokken, schuiven deze om de asarmen en vatten de laatste met beide handen aan, front naar voren. De St. C. draait den lamoenbout weder om. Nos. 2 vat den staart aan en licht dien, zoodat de voorste kanonriem kan worden losgemaakt; zoodra Nos. 5 en 6 gereed zijn, zegt hij: „Licht", waarop Nos. 2, 5 en 6 het

voorstuk van den draagbok lichten en op 9 × achter het 1e D. T. P. neerleggen. Nos. 5 en 6 bergen de wollen sokken. Nos. 2 licht den kop der affuit, terwijl Nos. 5 en 6 de raden aan de asarmen der affuit steken en deze met de asschijven en de lunzen opsluiten.

Zoodra de raden zijn afgenomen maakt No. 7 de kanonriemen bij het 3e D. T. P. los, laadt het achterstuk af en vereenigt dit, nadat de raden zijn aangestoken, met behulp van No. 2 aan het voorstuk.

No. 5 plaatst de lamoenberrie. Na het afladen gespen de geleiders de singels bij het 2e en 3e D. T. P. losser, schiet de geleider van het 2e D. T. P. de sjorlijnen op, steekt No. 7 de kanonriemen door de passanten en wordt het 2e D. T. P. aangespannen. Daarna plaatsen zich de St. C. en alle Nos. en worden de paarden geleid als in § 37*c*.

Co.

Laadt af = Kanon.

§ 37*h*. De affuit wordt z. n. afgespannen, het kanonpaard tot op 9 × vóór en het 2e en 3e D. T. P. tot op 4 × achter de affuit geleid. Nos. 1 en 4 nemen mondkap en kulasovertrek af, geven die aan den St. C. en maken de kanonriemen bij het kanonpaard los. No. 1 plaatst den langen draagboom onder het handvat van de kulas en vat dien met No. 4 aan op de wijze als bij het opladen is aangegeven front naar achteren, den draagboom naar zich toedraaiende.

No. 3 schuift een wollen sok over den korten

draagboom, plaatst dien en vat dien aan op de wijze als bij het opladen is aangegeven en licht de monding, zoodat de voorste kanonriem kan worden losgemaakt; zoodra Nos. 1 en 4 gereed zijn, zegt hij: „Licht", waarop Nos. 1, 3 en 4 het kanon lichten en een weinig terugbrengen, waarna No. 3 front naar achteren maakt. Het kanon wordt naar de affuit gebracht en in de tappannen gestreken, waartoe Nos. 5 en 6 de tapdekplaten achteroverslaan en vervolgens sluiten. Na het afladen gespt de geleider de singels losser, bevestigen Nos. 1 en 4 mondkap en kulasovertrek, bevestigt No. 1 den langen en No. 3 den korten draagboom, draait No. 2 de stelschroef zoover af, dat de vuurmond ongeveer waterpas ligt, en haakt hij den stelschroefriem in, maakt No. 4 het kulastouw vast en steekt hij de kanonriemen door de passanten en wordt het 1e D. T. P. z. n. aangespannen.

Daarna plaatsen zich de St. C. en alle Nos. en worden de Pn. geleid als in § 37.

Co.

Afladen.

§ 37*i*. Het kanon en de affuit worden tegelijkertijd afgeladen, zooals aangegeven in § 37*g* en § 37*h* met dien verstande, dat de verrichtingen omschreven in het slot van § 37*g* vervallen.

B. Van de reserve-affuit.

§ 37*j*. Het afladen van de affuit geschiedt als onder A. De reservelamoenberrie, de reserveraden en de waterremmers worden afgenomen, de singels losser gegespt en de sjorlijnen opgeschoten.

De wateremmers en de reservelamoenberrie worden als volgt op de affuit bevestigd: Twee wateremmers dwars op de affuit, tusschen de sluitnokken en de ingedraaide stelschroef, de derde wateremmer er bovenop met het hengsel naar achteren.

De reservelamoenberrie wordt, nadat de draaibout weder is ingebracht zoodanig op de affuit geplaatst, dat het dwarshout steunt op den achtersten ondersten emmer en aansluit aan den bovensten emmer.

Een fouragestrik wordt vervolgens aan den stelschroefstang bevestigd door het einde door de IJ. ring te halen. Dit uiteinde wordt naar bovengaande, met een halven slag om het hengsel over dwarshout en emmers naar het voorste handvat der affuit gebracht, vervolgens na een halve slag om het handvat teruggaande weder een halve slag om het hengsel van den bovensten emmer, dan een halve slag om den draaibout en om emmers en affuitlijf gaande weer een halve slag om den draaibout, waarna het einde aan een der vaste deelen wordt vastgemaakt.

De uiteinden der boomen, die op de lamoenboomen van de affuit rusten, worden hieraan bevestigd door middel van twee riemen l. 0.90, die na een slag om beide boomen afzonderlijk worden vastgegespt bij het uiteinde der reservelamoenberrie.

Bewegingen in linie.

In beweging stellen.

§ 38.

Co.

Stukken voorwaarts = Marsch.

Uitv.
De St. Cn. en de Gels. stellen zich in beweging, waarbij de laatsten hunne paarden zoo noodig eerst de trekhouding doen aannemen (hoofd en hals omlaag brengen) en vervolgens met een tongslag of aanzetten met de stem, rustig vooruit doen gaan. (§§ 10, 13 en Gr. 45, 51 en 52).

Teruggaan.

§ 39.
Co.

Stukken achterwaarts = Marsch.

Uitv.
De St. Cn. en de Gels. bewegen zich gelijktijdig achterwaarts (§§ 12 en 13).

Halt houden.

§ 40.
Co.

Stukken = Halt.

Uitv.
De St. Cn. en de Gels. houden halt (§§ 11 en 18).

Wendingen.

a. De geheele wending.

§ 41.
C°.

Stukken rechts (Links) = Marsch.

Uitv.
In verband met de §§ 14, 18 en Gr. 46, 51 en 52.

b. De halve wending.

§ 42.
C°.

Stukken halfrechts (halflinks) = Marsch.

Uitv.
In verband met de §§ 14, 18 en Gr. 47, 51 en 52.

c. De keertwending.

§ 43.
C°.

Stukken rechts (links) omkeert = Marsch.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Uitv.
In verband met de §§ 14 en 18.
Voor de geheele en keertwendingen is het noodig, dat de stukken zich in colonne of in linie bevinden.

AFMARSCH.

§ 44.
Co.

Stukken rechts (links) = MARSCH.

Uitv.
De stukken maken eene geheele wending rechts (links) en volgen elkánder op den normalen afstand (1).

Bewegingen in colonne.

IN BEWEGING STELLEN, TERUGGAAN, HALT HOUDEN EN WENDINGEN.

§ 45. Voor de Cos. met hunne Uitv. zie §§ 38 t/m 43.

VAN STREKKING VERANDEREN.

§ 46.
Cos.

Hoofd der colonne. { Rechts (Links) / Half rechts (half links) / Rechtsom (linksom) keert. } = MARSCH.

(1) Indien de stukken met minder dan de normale tusschenruimte zijn opgesteld, zal het tijdstip van afmarsch der volgende stukken later worden genomen.

Uitv.

Het stuk aan het hoofd voert naarmate van het C°. de heele, halve of keertwending uit; de andere stukken wenden achtereenvolgens op dezelfde plaats, en volgen elkander weder in colonne.

Op den langen weg marcheerende, wordt de grootte der gecommandeerde wending geregeld naar de richting van den te volgen weg.

De richting.

§ 47. Acht de onderwijzer het noodig de richting der stukken te verbeteren, dan laat hij de stukken aanrukken. Dit zal in den regel slechts van toepassing zijn in de linieformatie en om een aanmerkelijke fout in de richting te verbeteren.

Tot het aanrukken plaatst zich de onderwijzer 4 × buitenwaarts van het stuk van richting om de nieuwe richtingslijn af te bakenen, front naar deze, en doet het

C°.

Stukscommandanten = Voor.

Uitv.

De St. C^n^. komen in stap vooruit, en plaatsen zich op de nieuwe richtingslijn, zoodanig vóór hunne stukken, dat deze na het aanrukken vierkant op de lijn van richting en met de goede onderlinge tusschenruimte komen te staan.

De afstand, dien de St. C^n^. bij het aanrukken moeten vooruitkomen, moet door den onderwijzer grooter worden genomen, naarmate de richting en

tusschenruimte meer verloren zijn geraakt, doch mag niet minder dan 5 × bedragen.

Nadat de St. Cⁿ. door den onderwijzer zijn gericht doet deze het

Cº.

Aan = GERUKT.

Uitv.

De stukken worden vierkant op de lijn van richting gesteld.

Opmerking.

Heeft het aanrukken bij uitzondering in de colonneformatie plaats, dan geschiedt dit op overeenkomstige wijze opvolgend.

Kleine fouten in het vierkant stellen van het stuk op de richtingslijn kunnen worden verbeterd door den St. C. te doen overschenkelen en de bespanning met de overige Pⁿ. recht te zetten.

Opstelling bij thuiskomst na de oefening.

§ 48. De onderwijzer geleidt de colonne langs de plaats, waar de stukken moeten worden opgesteld en doet deze op de Cºˢ. van §§ 41 en 40 in linie opmarcheeren.

Laat de ruimte de gelijktijdige wending der stukken niet toe, dan wordt gecommandeerd:

1. Op.....passen stukken Rechts (Links) = MARSCH.

2. Vierde (c.q. Linker) [Eerste (c.q. Rechter)] stuk = HALT.

Uitv.

1. De stukken voeren achtereenvolgens de wending uit.
2. Het eerst gewende stuk houdt halt; de overige stukken houden halt op C°. van den St. C., zoodra ze op de door het voorste stuk aangegeven richtingslijn aankomen.

Afspannen en gereedschappen bergen.

§ 49.
C°.

Spant = Af.

Uitv.
De St. C. stijgt af.
N°s. 1 en 2 plaatsen zich als bij het aanspannen (§ 37*a*), ten einde door het bewegen der raden bij het afspannen behulpzaam te zijn. N°s. 3 en 4 haken de strengen uit, bevestigen die op den staartriem en hangen ze met de middens op de achterste draaghaken. N°s. 5 en 6 brengen, nadat de strengen zijn uitgehaakt, de lamoenboomen uit de ringen van den draagriem en houden die op, waarna de geleider de bespanning tot op 9 × voor het stuk brengt en de staart wordt neergezet.
De St. C. en alle N°s. plaatsen zich als in Kan. S. 8.

§ 49*a*.
C°.

Bergt = Gereedschappen.

Uitv.
De munitiekisten en de gereedschappen, welke zich

aan en op de draagbokken bevinden, worden door dezelfde Nos., die ze opgehaakt en bevestigd hebben, afgenomen en geborgen.

Daarna worden de Pn. geleid als aangegeven aan het slot van § 36.

De St. C. geeft zijn paard over aan den Gel. van het 1e D. T. P.

De St. C. en de Nos. ontdoen zich van hunne gereedschappen en leggen deze op de affuit en plaatsen zich als in § 36. De St. C. neemt zijn paard weder van den Gel. van het 1e D. T. P. over.

Afmarsch der bespanningen en inrukken.

§ 50. Het afmarcheeren der bespanningen en het inrukken geschiedt in omgekeerde volgorde, doch overigens op overeenkomstige wijze als in § 36 is voorgeschreven.

TERREINOEFENINGEN.

Algemeen.

§ 51. Bij de oefeningen in het terrein is het een hoofdzaak, dat de Pn. rustig doormarcheeren; het onderhouden van richting, afstand en tusschenruimte is veelal bijzaak (§ 55), niettemin zal er steeds, waar mogelijk, naar gestreefd moeten worden richting, afstand en tusschenruimte te herstellen, waar deze zijn verloren geraakt.

Dit laatste geldt voornamelijk voor eventueel verloren geraakten afstand bij het marcheeren in colonne, daar anders de colonnelengte naar verhouding zeer groot wordt.

Opmerking.

Op een en ander dient reeds bij het beoefenen der geleiderschool door den onderwijzer aanhoudend gelet te worden, opdat de Gels. leeren uit eigen beweging overeenkomstig het bovenstaande te handelen. Dit komt dan ten goede bij het marcheeren in het terrein in Sectie- en Batterijverband en vooral wanneer de artillerie deel uitmaakt van eene gecombineerde colonne.

§ 52. Bij het doortrekken van natte sawahs is het van belang, dat de Pn. althans zoolang zij zich in het doorweekte gedeelte bevinden, in beweging blijven; zoo noodig zijn op aanwijzing van den onderwijzer de kanonniers behulpzaam, om de Pn. aan te sporen; hierbij dient er streng voor gewaakt te worden, dat dit aansporen geen aanleiding wordt tot het te veel overhaasten der Pn. doch dat integendeel evenzeer een zooveel mogelijk rustigen gang worde onderhouden (§ 51).

Vooral bij het doortrekken van uitgestrekte sawahgedeelten is dit onderhouden van den rustigen gang van belang, daar de Pn. anders te zeer buiten adem geraken en daardoor niet in staat zijn verder te marcheeren; van elke gelegenheid tot rusten (galangans b. v.) zal, wanneer dit noodig blijkt, gebruik gemaakt dienen te worden, om de Pn. op adem te doen komen.

Hieruit volgt tevens, dat in sawahterrein de linieformatie, waar mogelijk, de voorkeur verdient, daar dan de galangans plaats geven voor alle Pn., terwijl bovendien het voordeel bestaat, dat de Pn.

niet in door hunne voorgangers omgewerkte gedeelten moeten marcheeren.

De onderwijzer zal het den Gels. daarom inprenten, dat zij in sawahterrein niet juist achter hunne voorgangers moeten volgen, terwijl de St. Cn. uit eigen beweging er voor zorgen moeten met hunne stukken de voorgaande stukken niet te sporen.

Algemeene wenken voor het geleiden der Pn. in het terrein.

§ 53. Bij oefeningen in het terrein bevinden de Gels. zich voor hunne Pn. (§ 7 ad 2), die bij de uitvoering van de verschillende bewegingen hunne Gels. volgen of bij het halt houden dit evenzeer doen, indien de Gels. dit voor hun persoon doen.

De onderwijzer behoort er streng op toe te zien, dat bij deze wijze van geleiden het longegedeelte waardoor de dwangwerking van de trens wordt opgewekt, nimmer gespannen is, daar zulks de Pn. huiverig zou doen worden de Gels. vrij te volgen. Hierop dient vooral gelet te worden bij het overwinnen van hindernissen, waarbij de Gel. zijn P. voorgaat en daarbij soms een sprong moet maken, waardoor de afstand tot het dier vergroot wordt.

Niet dan wanneer de noodzakelijkheid dit gebiedt, zal bij het marcheeren, en vooral bij het overwinnen van hindernissen van de dwangwerking van de trens gebruik gemaakt mogen worden en tenzij het P. plotseling tracht uit te breken, niet dan op aanwijzing van den onderwijzer of den St. C. In dit laatste geval plaatst de Gel. zich naast het P. en handelt verder als in § 7 ad 1 en § 18.

De dwangwerking van de trens zal in het alge-

meen het uitwijken der Pn. wel beletten, doch hen niet tot voorwaarts gaan dwingen, indien het P. zulks weigert. Vooral wanneer de oorzaak der weigering een gevolg is van angst, zal dwang misplaatst zijn, daar deze zekerlijk het P. niet tot meer kalmte zal brengen.

Gehoorzaamheid door oordeelkundig toegepaste zachtheid en opwekking van vertrouwen in de hen voorgaande Gels. gekweekt, zal tot betere resultaten leiden dan door dwangmiddelen is te verkrijgen; dit moet bij de oefeningen op den voorgrond staan.

Om dit vertrouwen te wekken en te onderhouden, zal veel met onopgetuigde en opgetuigde Pn. in het terrein worden geoefend, waarbij hindernissen van allerlei aard worden overwonnen. Het is hierbij noodig, dat de Gels. bedaard en zonder omzien op de hindernissen afgaan en deze zelf kalm ingaan of overschrijden.

Weifelt een P. dan zal er streng tegen gewaakt worden, dat de Gels. door rukken de Pn. trachten te dwingen; zij zullen integendeel de Pn. bedarend toespreken en hun gelegenheid geven met de hindernissen vertrouwd te raken.

§ 54. Blijft een P. weigerachtig, dan zal op aanwijzing van den onderwijzer (c. q. de bij eene afdeeling ingedeelde geoefende of de St. C.) een kanonnier behulpzaam zijn door het P. bij een der bakstukken nabij den trensring aan te vatten; zoo noodig links en rechts een kanonnier.

Blijkt ook dit onvoldoende, dan zullen meerdere kanonniers aangewezen worden, die mede behulpzaam zijn door het P. links en rechts bij de broek voorwaarts te trekken (zoo noodig worden de rem-

en trektouwen in de gespen van de broek gehaakt of in de beugels van den draagriem, al naar mate de broek tot dragen of tot trekken is bevestigd).

Ook is het dikwijls zeer doelmatig door eenige kanonniers een der medegevoerde ophoudreepen achter het P. om en ter hoogte van de broek te doen brengen, om het daarmede tot voorwaarts gaan te dwingen.

Somtijds is het voldoende, als twee kanonniers elkander achter het paard om de hand geven en het zoo voortduwen.

Tot al deze hulpmiddelen zal echter bij de oefeningen nimmer worden overgegaan, voor de noodzakelijkheid daartoe blijkt, en dan alleen op last van een der in de eerste alinea van deze § bedoelde personen, die zich daarbij rekenschap moeten geven, of de oorzaak der weigering gelegen is in angst dan wel in koppigheid.

§ 55. Van zeer veel belang is het, dat de P^{n}. goed opgesloten zijn, zoodat ze elkaar onmiddellijk bij de hindernis volgen; dit voorkomt vele weigeringen van vreesachtige P^{n}., die nu vertrouwen krijgen door de hen voorgaande willige P^{n}.

Daar enkele P^{n}. neiging hebben bij het overschrijden van hindernissen — ook wel bij het overgaan van het kreedek, — dit op onstuimige wijze te doen, zal er streng op gelet worden, dat de Gel^{s}. door bedaard voorgaan deze neiging tegengaan.

§ 55*a*. Als een paard zich heeft losgerukt, wordt het niet opgejaagd, maar door den een of ander kalm opgevangen, als het zich langs de troepenafdeeling beweegt.

Paarden moeten in den regel naar de troepenafdeeling worden teruggedreven, daar zij meestal niet uit zich zelf terugkeeren.

Van de eerste gelegenheid moet worden gebruik gemaakt om dit paard z. n. over te zadelen of over te tuigen.

§ 55*b*. Bij het marcheeren van Berg-Artillerie over galangans kunnen de kanonniers niet naast de stukken of paarden blijven loopen; het verdient dan aanbeveling hen achter de stukken of de paarden waarbij zij zijn ingedeeld, te laten gaan, waardoor zij toch bijtijds hulp kunnen verleenen en de lasten goed in het oog kunnen houden.

Het op een hoopje achter een der paarden loopen mag vooral niet plaats hebben.

Er moet op worden gelet, dat de geleiders niet leunen aan de longe of op andere wijze steun zoeken bij hun paard.

Bij gebrek aan personeel kan één geleider 2 of 3 paarden geleiden, door ze aan elkander te binden.

Bij nauwe wegen met plotselinge wendingen moet dit laatste worden nagelaten.

De geleiders van paarden moeten nalaten bij de rust aan den kant van den weg te gaan zitten, want het onmiddellijk gevolg daarvan is altijd, dat de paarden de achterhand naar den weg keeren en aldus hinderlijk zijn voor de passage.

Het marcheeren aangespannen.

§ 56. Dit kan geschieden met aangespannen stuk (affuit en vuurmond) en met aangespannen affuit en gedragen vuurmond.

§ 57. Bij oefeningen in het terrein, zullen veelal vier D. T. Pn. ingedeeld worden, waarbij dan het vierde P. opgetuigd wordt met trektuig.

Dit P. is bestemd om na eene periode van dragen aangespannen te worden; overigens om afwisselend met de andere Pn. te trekken.

Daar dit T. P. weinig belast is, en niet door singels belemmerd wordt, is het aangewezen, om het stuk onder ongunstige omstandigheden (modderterrein als anderszins) te trekken.

§ 58. Waar mogelijk wordt met aangespannen stuk gemarcheerd, indien althans te verwachten is, dat dit gedurende eenigszins geruimen tijd zal zijn vol te houden.

Als regel zal het kanon dan, omgekeerd op de affuit liggende, vervoerd worden met de monding op de geheel ingedraaide stelschroef rustende, en met het kulastouw vastgesjord. Vormt de slagvaardigheid der batterij een beletsel tegen deze wijze van vervoeren, dan wel is het terrein van dien aard, dat verwacht kan worden, dat bij omgekeerd opgelegd kanon de kulas met den grond in aanraking zal komen, waardoor gevaar bestaat dat het kulas overtrek of de kruk van het sluitstuk beschadigd worden of dat vuil in het sluitstuk kan dringen, dan behoort het marcheeren met normaal opgelegd kanon (kulas rustende op de stelschroef) te geschieden.

De bespanning wordt regelmatig door de twee (c. q. drie) andere Pn. afgewisseld. De onderwijzer bepaalt in verband met de gesteldheid van den weg, gedurende welken tijd elk P. trekt.

§ 59. Indien ten gevolge van de gesteldheid van

het terrein één P. niet voldoende is om het stuk behoorlijk te trekken, wordt een tweede P. voorgespannen. Dit geschiedt door de Nos. 3 t/m 6 ieder aan zijn kant; zoonoodig wordt hiertoe halt gehouden (1).

De Nos. 5 en 6 verplaatsen zoo noodig de borstriemstooten bij het voorpaard in de beugels van den draagriem, haken de strengen uit de haken der broekophoudstooten, steken ze door de lus, gevormd door de riemen l. 0.60, en houden het ringeinde op, totdat de voorspanstroppen zijn ingehaakt. De Nos. 1 en 2 verplaatsen de riemen l. 0.60 uit de broek van het lamoenpaard naar de beugels van den draagriem; de Nos. 3 en 4 nemen de voorspanstroppen van het 2e D. T. P., ontwikkelen ze, haken ieder aan zijn kant het eene einde in den ring van de streng van het voorpaard en het andere einde, na door de riemen l. 0.60 van het lamoenpaard te zijn gestoken, in den ring van de streng van laatstgenoemd paard.

In terreinen waar men met tusschenpoozen telkens een voorpaard gebruikt, kunnen de voorspanstroppen in die tusschenpoozen aan het lamoenpaard bevestigd blijven, de achtereinden in de ringen van de strengen gehaakt, terwijl de vooreinden in de draaghaken van den draagbok worden gelegd (bij een lamoenpaard, opgetuigd met een trektuig worden deze vooreinden over het P. gelegd). Bij gebrek aan voorspanstroppen kan men de rem- en trektouwen benutten.

---

(1) Manschappen en dieren moeten worden geoefend in het voorspannen zonder halt te houden. Bij een geoefenden troep moet dit laatste regel zijn.

Daartoe worden zij door de Nos. 3 en 4, na door een steek met drie omslagen zooveel verkort te zijn, dat zij niet over den grond sleepen, met één haak in de beugels van den draagriem van het lamoenpaard en met den anderen in de ringen van de strengen van het voorpaard gehaakt.

§ 60. Indien het trekken van het stuk te inspannend is en het terrein van dien aard, dat een opgeladen P. daarin kan marcheeren, (sawahterrein met voldoende harde galangans of zwaar bergterrein, doch met voldoende breede wegen) kan het voordeelig zijn den vuurmond alleen te doen dragen en de leege affuit te doen trekken.

Zijn er vier Pn. per stuk ingedeeld, dan wordt het kanon afwisselend gedragen door het 1e en 2e D. T. P. en de affuit afwisselend getrokken door het 3e D. T. P. en het T. P.; zijn er slechts drie D. T. Pn. per stuk ingedeeld, dan wordt de arbeid over de drie Pn. gelijkelijk verdeeld.

§ 61. In moeilijk terrein en bij het overwinnen van hindernissen moet met bedaardheid en zonder overhaasting worden getrokken. Alle rukken en schokken moeten zooveel mogelijk vermeden worden. Het kan noodig zijn door afgraving het overwinnen daarvan gemakkelijk te maken. De St. C. die tot 30 × voor zijn stuk kan rijden (§ 9) wijst den meest begaanbaren weg aan.

Hij rijdt in zoodanig tempo, dat alle Pn. kunnen volgen, het eenigszins grooter worden van de afstanden behoeft echter niet te streng tegengegaan te worden; zoodra het oogenblik gunstig is wordt opgesloten (§ 51).

§ 62. Bij het trekken met 2 D. T. P^{n}. moet er op worden gelet, dat bij het maken van kleine wendingen, of het gaan door slooten, alleen het achterste D. T. P. trekt. De voorspanstroppen of de rem- en trektouwen worden door de N°s. 3 en 4 opgehouden.

§ 63. Bij het afgaan van hellingen wordt het stuk aan de rem- en trektouwen tegengehouden. Zoo noodig worden de ophoudreepen ingehaakt, waaraan de overige N^{os}. tegenhouden. Bij steile hellingen wordt het stuk door alle N^{os}. aldus tegengehouden en bovendien geremd.

Bij zeer steile hellingen is het noodig het ingespannen P. af te spannen. Het stuk wordt gewend, de stelschroef geheel ingedraaid en de lamoenberrie afgenomen. Aan den achtersten nok voor den draaibout wordt een fouragestrik met het midden bevestigd en aan elk uiteinde (links en rechts van het stuk) een kanonnier geplaatst tot het besturen van den staart, terwijl de andere N^{os}. het c. q. geremde stuk op de hierboven aangegeven wijze tegenhouden.

Moet een engte afgespannen worden doorgegaan, dan plaatst zich een der kanonniers vóór het lamoen om de affuit te besturen, terwijl de overige kanonniers voor zooveel noodig aan de raden of rem- en trektouwen werken.

Is de engte zeer smal, dan wordt het lamoen naar achteren gewend en door een kanonnier bestuurd, terwijl de overige kanonniers aan de rem- en trektouwen of aan de ophoudreepen werken, die daartoe aan de oogen in den voorkant der as gehaakt worden.

Kan vorenstaande wijze niet worden toegepast, dan zal het materieel uit elkaar genomen en alles

afzonderlijk naar beneden of door de engte gebracht moeten worden.

§ 64. Bij het opgaan van hellingen is het gelijkmatig en bedaard trekken van de bespanningen hoofdzaak. De helling wordt zoo mogelijk schuin opgereden. Moet op een helling worden halt gehouden, dan moeten de raden worden gestopt.

§ 65. Hooge galangans, dammen en dijkjes moeten niet loodrecht maar schuin worden overschreden. De kanonniers aan de rem- en trektouwen behoeven dan in den regel alleen te zorgen, dat het stuk niet omvalt (1). Bij het overgaan van steile, kleine, en sterk weerstandbiedende terreinverhevenheden (b. v. een boomstam over den weg) moeten de raden met rem- en trektouwen bijtijds worden opgelicht, om het schadelijk stooten van de affuit (breken van de lamoenbout) te voorkomen; in vele gevallen verdient het aanbeveling halt te houden op het oogenblik, dat de raden tegen bedoelde terreinverhevenheid stuiten, en eerst weer aan te trekken, zoodra de affuit door de kanonniers voldoende gelicht is.

Zijn 2 Pn. voorgespannen, dan mag het voorste niet trekken voor dat de hindernis is overschreden.

§ 66. Moeten korte wendingen gemaakt worden, als vaak voorkomt in kampongs, waar de wegen

(1) Bij ongelijken stand der raden, het hoogste rad met het rem- en trektouw goed naar beneden trekken, om het omkantelen te voorkomen. Is dit bezwaarlijk dan kan op het kanon gedrukt worden.

Wanneer het eene rad voor een gat komt, moet het worden opgelicht.

smal zijn en dikwijls loodrecht op elkander staan, dan moet de Gel. daarbij achterom zien, ten einde te voorkomen, dat de affuit stuit tegen paggers of boomen. Ook hierbij mag het voorste P. in het geval zich 2 Pn. voor de affuit bevinden, niet trekken.

Bij korte wendingen trekken de bedieningsmanschappen het stuk zooveel noodig zijwaarts aan de rem- en trektouwen of aan het kanon.

§ 67. Bij het doorrijden van slooten met min of meer steile kanten, hetgeen evenzeer schuin geschiedt, zorgt de bediening aan de rem- en trektouwen, dat de bespanning het stuk bedaard kan doen afdalen en dit niet omvalt.

Bij het opgaan van de andere helling trekken de kanonniers voor zooveel noodig, terwijl de bespanning krachtig wordt aangezet.

Indien de kanten van dien aard zijn, dat de kanonniers niet zoo vlug kunnen volgen, dat zij bij het uitgaan van de sloot aan rem- en trektouwen behulpzaam zouden kunnen zijn, gaan op aanwijzing van den St. C. (onderwijzer) eenige kanonniers voor het stuk door de sloot en houden zij zich gereed rem- en trektouwen bijtijds over te nemen.

Tegen het springen van de Pn. moet steeds worden gewaakt, aangezien de tuigdeelen daarbij veel te lijden hebben, de draagbok kan verschuiven, en de Pn. kunnen storten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

§ 68. Slooten met glooiende kanten worden loodrecht, die met modderige bodem op verschillende plaatsen doorgegaan.

Het marcheeren opgeladen.

§ 69. Op zeer smalle wegen en in geaccidenteerde terreinen, waar niet getrokken kan worden, wordt het materieel opgeladen. Vóór het opladen is het noodig opnieuw, doch niet te vast, aan te singelen daar dit den regelmatigen bloedsomloop belemmeren en oplooping veroorzaken zou.

§ 70. De St. C. (onderwijzer) laat na het opladen de Pn. één voor één eenige passen voorwaarts gaan, ten einde er zich van te overtuigen, dat de last recht ligt; hij gaat dan tevens na, of de singels nog voldoende vast zijn. Door den opgebrachten last toch wordt de draagbok in meerdere mate in de dekens gedrukt en zullen de singels hierdoor te los kunnen komen te liggen.

De ligging van broek- en borstriem wordt nagegaan.

Is het te voorzien, dat er gedurende langen tijd moet worden gestegen, dan kan men den borstriem wat strakker aanhalen en den broek wat losser maken. Het omgekeerde dient men bij het dalen in acht te nemen.

§ 71. Het overwinnen van terreinhindernissen, het op- en afgaan van hellingen enz. zal steeds met de grootste bedaardheid plaats hebben. Vooral moet de St. C. er voor zorgen, dat de Gels. het meest begaanbare gedeelte van het terrein voor hunne Pn. kiezen en hen vrij laten loopen.

§ 72. Bij het opgaan van lange, steile hellingen moeten de Pn. worden losgelaten, omdat de Gels.

niet kunnen volgen. De longes worden dan over de draagbokken geworpen.

De kanonniers verdeelen zich op onderlingen afstand van 20 × langs de helling om de paarden te helpen, zoo noodig aan te zetten, in het goede spoor te houden en te zorgen, dat zij elkander niet opdringen of hinderen. Boven worden zij door andere manschappen opgevangen.

§ 73. Het afgaan van hoogten met steile kanten en het springen over greppels moet steeds zooveel mogelijk worden vermeden om de redenen in § 67, laatste alinea vermeld.

Door pionieren moet men trachten het overwinnen van dergelijke hindernissen zonder springen mogelijk te maken.

§ 74. Bij het afgaan van korte steile hellingen houden de kanonniers den last zooveel mogelijk op.

§ 75. Bij zeer steile afgangen worden de D. T. Pn. door rem- en trektouwen of ophoudreepen, gehaakt in de beugels van den draagriem, en de overige Pn. aan de borstriemen, tegengehouden, ten einde het naar beneden rollen te voorkomen.

Somtijds zal het noodig zijn, de Pn. geheel onbeladen de hindernissen te doen overschrijden en het materieel door menschen te doen dragen of naar beneden te laten glijden.

§ 76. Het halt houden op steile hellingen moet worden vermeden. Waar dit moet plaats hebben, zorgt men, dat de Pn. in den voordeeligsten stand gesteld worden.

§ 77. Blijkt bij het marcheeren, dat de draagbok zoodanig scheef gaat liggen, dat voorziening noodig is, dan zal, indien tijd noch gelegenheid aanwezig is voor het opnieuw opladen, de last op aanwijzing van den St. C. (onderwijzer) door twee kanonniers recht getrokken worden.

Deze kanonniers plaatsen zich daartoe aan de zijde van het P. waarheen de last getrokken moet worden, één voor en één achter; zij vatten den last en tegelijk de deken voor en achter aan, ten einde beide tegelijk over te trekken. Hierdoor wordt voorkomen, dat de bok over de deken getrokken wordt en daardoor plooien ontstaan. Zoo noodig worden de singels meer aangehaald.

§ 78. Wanneer eenig stuk een hindernis van belang ontmoet, terwijl geen last tot het nemen der hindernis gegeven is, doet de St. C. op eigen gezag dit punt omtrekken, daarbij het verband met de overige stukken zooveel mogelijk bewarende. Steeds moet vermeden worden, dat een hindernis of oponthoud bij eenig stuk vertraging in de beweging van de andere stukken ten gevolge heeft.

Van de eerste zich voordoende gelegenheid moet echter gebruik worden gemaakt, om het verloren verband te herstellen.

Overkomt het voorgaande stuk een ongeval, dan buigen de volgende stukken zijwaarts uit.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

AANHANGSEL op het Reglement op de exercitie der bergartillerie. Geleiderschool 1903.

MOBIEL ONBESPANNEN GESCHUT VAN 7 cM. K. A.

Oefeningen met getrokken stukken en met gedragen materieel.

§ 1. De stukken worden met munitie en toebehooren door koelies vervoerd.

Dit kan op twee wijzen geschieden:

1e. getrokken.

2e. gedragen.

Opstellen op de verzamelplaats.

§ 2. De stukken worden in het park opgesteld (Aanh: kan. § 4). De koelies verzamelen zich links.

Gereedschappen nemen en trekken.

§ 3. Co. Neemt = GEREEDSCHAPPEN.

De St. C. neemt de slagdoptasch en geeft het richtlood aan No. 1; No. 1 ontvangt het richtlood en neemt een rem- en trektouw; No. 2 neemt de pijpjestasch, het aftrektouw en een rem- en trektouw; No. 3 neemt de kardoestasch.

Het helpzeel wordt aan de lamoenberrie bevestigd, de touwen gehaakt in de trekhaken.

De paktasschen worden aan elkander verbonden met behulp van een stuk wagenlijn door de draagoogen en over het mondstuk (bij omgelegden vuurmond over het achterstuk) gehangen.

De ophoudreepen worden in de ringen van de as gehaakt, het losse einde van den eenen wordt door den ring van den anderen ophoudreep gestoken, waarna beide einden met een platten knoop worden verbonden.

De wisscher, met de richtbaken, wordt door middel van ongeteerd marlijn aan de linkerzijde der affuit bevestigd, de wisscherklos naar voren. De lange draagboom wordt met haken in de kruk voor het kulastouw gehaakt.

De munitiekisten tot 7 cM. K. A. tweemansvracht worden elk door middel van 2 rotanstroppen en 1 bamboe door 2 koelies gedragen. De rotanstroppen worden binnen de klampen om de kist geslagen en de einden van elk met een knoop verbonden, zoodat de lussen ongeveer even lang zijn. Door de twee aldus gevormde lussen wordt de bamboe gestoken.

De munitiekisten tot 7 cM. K. A. eenmansvracht worden twee aan twee gedragen door 2 koelies, door middel van 1 bamboe, gestoken door de touwlussen der kisten.

De koelies welke bij getrokken vervoer niet zijn ingedeeld, dragen de bamboezen en stroppen, welke benoodigd zijn voor het gedragen vervoer.

§ 3a. C°. Trekken.

Een koelie stelt zich tusschen de handlamoenberrie, maakt front naar voren, bukt zich, hangt het helpzeel over een der schouders en licht den staart van den grond door zich op te richten.

De N°s. 1 en 2 haken de rem- en trektouwen aan weerszijden in de oogen aan de asuiteinden en de andere einden worden door 2 koelies in de ringen voor hunne trekgareelen gehaakt, waarna de rem- en trektouwen gestrekt worden.

Achter elk dezer koelies stelt zich een andere, eveneens aan het rem- en trektouw, terwijl de koelie, die tusschen de handlamoenberrie loopt, het stuk bestuurt.

De St. C. gaat voor het stuk, de bediening volgt het stuk en is zoonoodig bij het trekken behulpzaam.

Het kanon wordt steeds wanneer er niet onmiddellijk in batterij moet worden gekomen, omgekeerd op de affuit vervoerd.

§ 3b. C°. Dragen.

Het kanon wordt door 4 koelies met behulp van 2 bamboezen en 2 stroppen gedragen. Nadat het kanon op 2 bamboezen is gestreken, wordt een strop achter de vizierkorrel om de monding geslagen en een tweede strop (als enkel touw beschouwd) met een schippersteek aan het linkerdeel van het handvat van de kulas bevestigd. Na de stroppen gedraaid te hebben, wordt door elken strop een bamboe gestoken en worden deze beide

zoodanig gedraaid, dat zij, nagenoeg evenwijdig aan elkaar, een hoek van ongeveer 45° met de lengterichting van het kanon maken. Aan elk uiteinde dezer bamboezen draagt een koelie. Stijgende wordt steeds de monding, dalende de kulas naar voren vervoerd.

Het voorstuk van de affuit, waaraan de wisscher met richthaken, de aanzetter en de lange draagboom, wordt door 4 koelies met behulp van 2 bamboezen en 2 stroppen gedragen. Onder de beide tapdekplaten door en aan het handvat wordt een strop geslagen; na de stroppen gedraaid te hebben wordt door elken strop een bamboe gestoken en deze op dezelfde wijze als bij het gedragen kanon gedraaid. Aan elk einde dezer bamboezen draagt een koelie.

Stijgende wordt de staart, dalende de kop naar voren vervoerd.

Het achterstuk, waaraan 2 ophoudreepen en 1 helpzeel, wordt door 2 koelies aan een bamboe gedragen. Deze wordt tusschen de zijwangen, het staartbeslag en den koker voor den langen draagboom doorgestoken.

Het eene rad wordt door 2 koelies aan een bamboe gedragen, welke daartoe tusschen twee speeken wordt gestoken. Over deze bamboe worden bovendien de beide paktasschen gehangen.

Het andere rad en de handlamoenberrie worden door 2 koelies door middel van een bamboe en een strop gedragen.

De handlamoenberrie wordt daartoe plat tegen het rad geplaatst, met het dwarshout boven, en de strop om de velg en om het dwarshout geslagen,

zoodanig dat één speek van het rad en de moer van de draaibout tusschen de beide parten komen. Door de beide einden wordt dan de bamboe gestoken.

De munitie wordt gedragen als bij getrokken vervoer.

Voor de bediening gelden dezelfde bepalingen.

De St. C. kan deze over de verschillende onderdeelen van het stuk verdeelen.

Zoowel bij getrokken als bij gedragen vervoer worden gedragen:

a. De observatieladder, door een koelie.

b. Elk der kisten voor algemeene behoeften en gereedschappen tot 7 cM. K. A. tweemansvracht door 2 koelies door middel van 1 bamboe en 2 rotanstroppen. Aan elke kist worden aan de binnenzijde van de klampen 2 rotanstroppen geslagen en de einden van elk dezer met een knoop verbonden, zoodat de lussen ongeveer even lang zijn.

c. Elke kist van het stel kisten voor algemeene behoeften en gereedschappen tot 7 cM. K. A. eenmansvracht door 1 koelie.

d. Het reserverad en 2 gewone wateremmers met behulp van 1 bamboe door 2 koelies, waartoe de bamboe tusschen 2 speeken van het rad en het hengsel van den buitensten der in elkaar geplaatste emmers gestoken wordt; dit hengsel wordt met ongeteerd marlijn aan de bamboe bevestigd.

e. De presenningen met 2 rotanstroppen tot één pak vereenigd en vervolgens met behulp van een door de stroppen gestoken bamboe, waaraan tevens de reserve- rotan gehangen wordt, door 2 koelies.

f. De kreebrug (dek met onderliggers) door 4 koelies, waarvan 2 het dek met behulp van één bamboe, de beide andere koelies de vier onderliggers, met rotan tot één last verbonden.

g. De kapmessen, de schop, de patjol en het pikhouweel worden medegevoerd door de pionierafdeeling

De onderdeelen van het stuk, de munitie enz. volgen elkander in den marsch zoo dicht mogelijk (1).

Zoodra de lasten tot gedragen vervoer gereed zijn, plaatsen zich de koelies, bestemd voor het dragen aan de uiteinden der bamboezen en houden zich gereed te lichten.

§ 3*c*. C°. Draagt = Kanon.

De staart wordt op den grond gestreken, de koelies treden ter zijde.

N°. 1 plaatst den langen draagboom onder het handvatsel, na de haken van onderen naar boven daaromheen geslagen te hebben.

---

(1) Indien de omstandigheden het wenschelijk maken en veroorloven, kunnen de vrachten van kanon en voorstuk der affuit verlicht worden door het sluitstuk uit en de affuitas af te nemen en na inwikkeling van het eerste in lappen, beide door de reserve koelies te doen dragen.

N°. 4 maakt het kulastouw los, N°s. 1 en 4 maken front naar voren (achteren) (1) en vatten den langen draagboom aan als bij het „opladen". N°. 2 legt de paktasschen ter zijde, slaat de tapdekplaten achterover en bevestigt die weder na het lichten van het kanon en legt de paktasschen in den kop der affuit. N°. 3 legt 2 bamboezen nabij het rechterrad op den grond, zoodanig dat het kanon hierop gestreken kan worden, plaatst zich voor (achter) de monding, front naar achteren (voren) en vat met beide handen het kanon onder het mondstuk aan. Zoodra N°. 3 ziet, dat het kanon tot lichten gereed is, zegt hij „Licht". Hierop lichten N°s. 1, 3 en 4 het kanon en strijken het op de bamboezen, waarna N°. 1 den draagboom aan de affuit bevestigt met behulp van het kulastouw.

Vervolgens brengen de N°s. 1 en 4 de stroppen en de bamboezen bij het kanon aan.

De koelies plaatsen zich vóór de affuit, nadat zij den last gelicht hebben. De voor het trekken bestemde koelies hernemen hunne plaatsen bij de affuit, de staart wordt gelicht.

§ 3*d*. C°. Draagt = Affuit.

De staart wordt op den grond gestreken, de remen trektouwen en het helpzeel worden uitgehaakt, de koelies treden ter zijde.

---

(1) Het tusschen haakjes geplaatste geldt voor omgelegden vuurmond.

Nos. 1 en 2 doen de rem- en trektouwen om, No. 3 neemt de lamoenberrie uit en legt die terzijde, neemt het achterstuk van de affuit af, waartoe No. 2 de spieën losmaakt, het voorstuk aan het handvat licht en daarna strijkt; No. 3 bevestigt de spieën, en brengt de bamboe aan, neemt de ophoudreepen af en hangt ze met het helpzeel over de bamboe bij het achterstuk; No. 2 legt de paktasschen terzijde, draait de stelschroef zoo hoog mogelijk op, zet het stelrad vast met den stelschroefriem, licht den kop der affuit, en strijkt dien weder, nadat de raden zijn afgenomen. Nos. 1 en 4 nemen de raden af, leggen die ter zijde, brengen de voorasschijven en lunzen weder aan, bevestigen de stroppen en steken de beide bamboezen door de stroppen; No. 2 steekt een bamboe door een rad en hangt daarover de paktasschen; No. 3 bevestigt de handlamoenberrie aan het andere rad en brengt de bamboe aan.

De koelies lichten de lasten en plaatsen zich daarmede als volgt: kanon, voorstuk, achterstuk, raden.

§ 3*e*. Co. Dragen.

Het kanon en de affuit worden tegelijkertijd tot dragen gereed gemaakt, zooals aangegeven in §§ 3*c* en 3*d*, met dien verstande, dat de verrichtingen omschreven in de laatste alinea van § 3*c* vervallen.

§ 3*f*. Co. Trekt = Affuit.

De affuit wordt in omgekeerde volgorde in elkaar gezet als deze op het Co. Draagt = Affuit, uiteengenomen wordt.

Nos. 1 en 2 geven hunne rem- en trektouwen aan de koelies met de trekgareelen.

§ 3*g*. C°. Trekken.

Volgt dit C°. na het C°. „Dragen" dan wordt de affuit in elkaar gezet en het kanon opgelegd in omgekeerde volgorde als op het C°. „Dragen", de vuurmond afgelegd en de affuit uiteengenomen wordt.

Volgt dit C°. na het C°. Trekt = Affuit, dan wordt het kanon opgelegd in omgekeerde volgorde als het op het C°. Draagt = Kanon afgenomen is.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

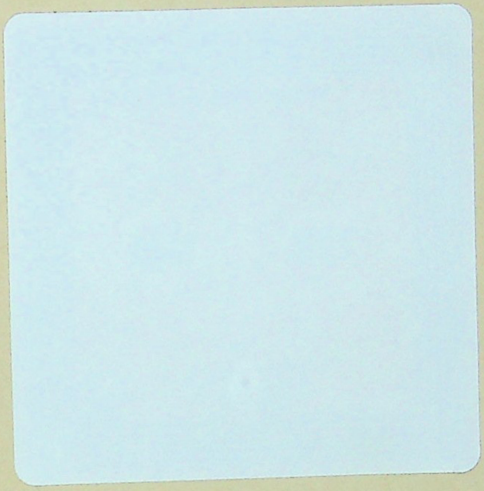

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA